

Forhandling giver jeg gerne et uforbeholdent Tilsagn om at ville medvirke. Mit principale Standpunkt i Sagen er dette, at vi til enhver Tid bør have en Militærordning, som paa den ene Side sætter os i Stand til at imødegaa de Farer, der kan tænkes at true Landets nationale Sikkerhed, og til loyalt at opfylde vore mellemfolkelige Forpligtelser, men som paa den anden Side ikke gaar ud over, hvad der maa anses for nødvendigt, naar man tager Hensyn til den Sikkerhed, der gennem Folkeforbundet eller paa anden Maade er opnaaet for Landet. Naar der her i Landet hersker saa højt forskellige Anskuelse om Betydningen af vort Forsvarsvæsen, tror jeg, det ligger i eller maa søges i, at dette Spørgsmaal foruden at være militærpolitisk og økonomisk i højere Grad er af udenrigspolitisk end af indenrigspolitisk Art. Militærpolitiske Problemer er det nu en Gang ikke Hvermands Sag at forstaa, og udenrigspolitiske Forhold er det for de fleste Mennesker vanskeligt at erkende Betydningen af paa Grundlag af de sparsomme Oplysninger, som kommer frem. Desuden unddrager mange af disse Forhold sig offentlig Drøftelse, fordi andre Magters Forhold spiller med ind. En virkelig dybtgaaende Drøftelse af disse Problemer egner sig derfor kun til at foregaa i et Udvalg.

Den højtærede Forsvarsminister kom i sin Fremsættelsestale ind paa forskellige udenrigspolitiske og militærpolitiske Spørgsmaal, og de ærede Medlemmer, der hidtil har haft Ordet, har ogsaa været inde paa saadanne. Naar jeg nu vil tillade mig at tage nogle af disse Spørgsmaal op til nærmere Belysning, er det ikke for at foranledige en stor Militærdebat i denne Sal, men kun, fordi jeg gerne vilde vise, at naar man trænger dybere ind i Spørgsmaalene, maa man komme til et andet Resultat end det, den højtærede Forsvarsminister og de ærede Medlemmer, som støtter det foreliggende Forslag, er kommet til. Et Eksempel herpaa er saaledes den højtærede Forsvarsministers Udtalelse angaaende vore Forpligtelser som neutral Stat under Verdenskrigen. Med den højtærede Formands Tilladelse vil jeg gerne have Lov til at oplæse denne Udtalelse. Den lød saaledes:

„Jeg ved, man vil indvende, at det var dog Ordningen af 1909 — som vi Socialdemokrater ogsaa var Modstandere af —, der reddede Danmark fra under Verdenskrigen at blive inddraget i Krigen. Denne Paastand er jo saa urigtig, som tænkes kan. Vi kan tværtimod sige, at naar Danmark

havde den Lykke at blive holdt udenfor Krigen, var det paa Trods af Ordningen af 1909, thi den viste sig straks ved Verdenskrigens Udbrud fuldkommen umulig. Hvorfor blev den da brugt? kan man spørge. Fordi Danmark i Kraft af Haagerkonventionerne havde en Forpligtelse til, hvis der udbrød Krig i Landets Nærhed, at bruge de Kræfter, hvorover det raadede, saaledes at vi, selv om man havde den mest afgjorte Mistillid til Ordningen af 1909, dog var forpligtet til i Tilfælde af Krig i Danmarks Nærhed at bruge den. Stillingen var altsaa den, at vi ikke stod frit. Vi kunde sige: Vi har ikke Tillid til den Ordning, men vi maatte samtidig sige: Den skal bruges.“

Udtalelsen om, at det var paa Trods af Militærordningen af 1909, at vi blev holdt udenfor Krigen, fordi den viste sig fuldkommen umulig, skal jeg senere komme til. Det, jeg i denne Forbindelse vil dvæle lidt ved, er den Udtalelse, at vor Militærordning blev brugt under Verdenskrigen, fordi Danmark i Kraft af Haagerkonventionerne havde en Forpligtelse til at bruge de Kræfter, hvorover det raadede. Jeg antager, jeg kan gaa ud fra, at den højtærede Forsvarsminister her tænker paa de Haagerkonventioner, der omhandler neutrale Magters Rettigheder og Pligter under Krig. At sige, at vi havde en Forpligtelse til at bruge de Kræfter, hvorover vi raadede, er nu ikke ganske rigtigt, men det skal jeg komme tilbage til. Lad mig begynde med at gaa ud fra, at det er rigtigt, at vi under en Krig i vor Nærhed har en Pligt til at bruge de Kræfter, hvorover vi raader. Kan man saa ud fra en saadan Pligt motivere, at vi under Krigen forøgede de Kræfter, vi havde, da Krigen begyndte? Kan en saadan Pligt motivere, at den daværende Forsvarsminister forøgede Hærens Krigstyrke fra 135 000 til 180 000 Mand, dels ved at medtage gamle Aargange, som endog efter Værnepligtsloven ikke skulde indkaldes, dels ved at uddanne værnepligtige, som paa Sessionerne havde trukket sig fri? Kan denne Pligt motivere, at Ministeren oprettede nye Afdelinger, anskaffede nye Vaaben, baade Rekylgeværer og Kanoner? Kan en saadan Pligt til at bruge de Kræfter, man raader over, motivere, at Ministeren købte og lejede Skibe til Marinen, til Forøgelse af denne? Jeg tror dog ikke, man vil kunne paastaa, at dette var en Følge af vor Pligt til at bruge de Kræfter, hvorover vi raadede.

Jeg gaar stadig ud fra, at det er rigtigt, at vi har en saadan Pligt til at bruge de Kræfter, hvorover vi raader, og saa